

1980/81:21

Tisdagen den 11 november

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 3 innevarande månad.

2 § Större debatter våren 1981

Anf. 1 TREDJE VICE TALMANNEN:

Under våren 1981 anordnas en allmänpolitisk debatt med början onsdagen den 4 februari, en finansdebatt onsdagen den 25 februari och en utrikes- och handelspolitisk debatt onsdagen den 18 mars.

3 § Svar på fråga 1980/81:59 om innebörden av det kommunala vetot i visst fall

Anf. 2 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Karl-Erik Svartberg har frågat mig om det kommunala vetot gäller för en eventuell anläggning av utbränt kärnbränsle i Kynnefjäll.

Enligt 136 a § byggnadslagen skall regeringen bl. a. pröva lokaliseringen av industriell eller liknande verksamhet, som är av väsentlig betydelse för hushållningen med energi.

För att regeringen skall kunna lämna tillstånd till lokalisering av verksamheter som skall prövas enligt 136 a §, krävs att den kommun där verksamheten skall förläggas tillstyrker detta tillstånd. Kommuner har således vetorätt vid en prövning enligt 136 a §.

Bl. a. nyanläggningar av atomkraftsanläggningar och anläggningar för upparbetning av atombränsle skall alltid prövas av regeringen.

Beträffande anläggningar för förvaring av använt kärnbränsle gäller att regeringen kan besluta att prövning enligt 136 a § skall ske, om sådana anläggningar bedöms ha väsentlig betydelse för bl. a. hushållningen med energi. Jag vill erinra om att den dåvarande trepartiregeringen 1977 lät förordna om prövning enligt 136 a § av dels ett centralt avfallslager för använt

Tisdagen den
11 november 1980

*Om innebörden
av det kommunala
vetot i visst fall*

kärnbränsle, dels en anläggning för lagring av låg- och medelaktivt avfall i Simpevarp.

Jag finner det mot denna bakgrund naturligt att regeringen beslutar att en anläggning inom landet för slutförvaring av utbränt kärnbränsle skall prövas enligt 136 a § byggnadslagen.

Anf. 3 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga.

Det är naturligtvis uppseendeväckande att två medlemmar av regeringen, dels regeringschefen, dels planministern, går ut med helt skilda uppfattningar i en så viktig fråga som det kommunala vetot.

I maj deklarerade planminister Georg Danell att det kommunala vetot inte gäller för en eventuell slutförvaring av utbränt kärnbränsle i Kynnefjäll i Bohuslän. Fem månader senare gav statsministern beskedet att det kommunala vetot gäller. Dessa skilda deklarationer fann jag så anmärkningsvärda att jag ansåg det nödvändigt att ta reda på vilken uppfattning regeringen har i det här ärendet. Det var därför jag ställde frågan till statsministern som regeringschef.

Jag har nu fått svaret att statsministern finner det "naturligt att regeringen beslutar att en anläggning inom landet för slutförvaring av utbränt kärnbränsle skall prövas enligt 136 a § byggnadslagen". Jag utgår naturligtvis från att detta är regeringens uppfattning, men för att få full klarhet vill jag fråga statsministern:

1. Är svaret att se som regeringens officiella uppfattning?

2. Innebär svaret att en eventuell anläggning i Kynnefjäll verkligen kommer att prövas enligt 136 a §, dvs. med kommunal vetorätt? Jag vill gärna ha ett sådant förtydligande, då statsministern på ett annat ställe i svaret säger att regeringen kan besluta om prövning enligt nämnda paragraf.

Hanteringen av den här frågan ger mig vidare anledning att ta upp ett annat spörsmål. Jag gör det i anslutning till ett referat från centeruppvaktningen hos Thorbjörn Fälldin. De uppvaktande betonade att de uppvaktade som centerpartister. Så här slutar referatet:

"Fälldins åsikter i all ära, men Fälldin är inte allenarådande: – Därefter hoppas vi att representanter för samtliga politiska partier i de kommuner som berörs av planerna på provborrningarna på Kynnefjäll åker till Stockholm och får igång en dialog med sina respektive representanter i regeringen, avslutar Henry Carlsson."

Man menar tydligen att om man skall få ett regeringsbesked så måste man uppvakta hela regeringen.

Att ledande centerpartister i Tanum, Munkedal och Ed har denna uppfattning får vi väl stå ut med, men det vore förödande för tilltron till uttalanden från regeringens företrädare om det blev en allmän uppfattning att statsråd kan hålla sig med privata uppfattningar i viktiga politiska frågor. Jag vill därför fråga statsministern: Hur skall man veta när statsråd uttalar sig som privatpersoner och när de gör det som företrädare för regeringen?

Anf. 4 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Som svar på Karl-Erik Svartbergs senaste fråga skulle jag vilja säga, att var och en som har någon erfarenhet av riksdagsarbete vet att svar på frågor lämnas av samtliga statsråd på regeringens vägnar. Jag trodde det var klart för en riksdagsman att det förhåller sig så, och därför finner jag den frågan helt onödig att ställa.

Det sades också att Georg Danell och jag skulle ha redovisat skilda uppfattningar. Det jag känner till är att Georg Danell har sagt att det inte finns förtecknat i lagtexten att slutförvaring skall prövas. Det finns inte heller förtecknat i lagtexten att de båda lager som jag åberopar i mitt svar skall prövas. Men regeringen kan förordna – det var precis den formulering jag använde i svaret – att också sådana anläggningar skall prövas. Denna möjlighet använde den förra trepartiregeringen för dessa båda lager. Därför tror jag att det blir svårt att visa på några hållbara skäl för att inte låta pröva en anläggning för slutförvaring av utbränt kärnbränsle på samma sätt. Vi måste komma ihåg att detta är en verksamhet som skall bedrivas i årtionden och århundraden. Och varför skulle just denna del av kärnbränslecykeln inte prövas på samma sätt som övriga delar? Eller sätter Karl-Erik Svartberg det resonemanget i fråga? Svaret är på regeringens vägnar: Ingen inom regeringen sätter detta resonemang i fråga. Har vi prövat de andra förvaringarna enligt 136 a § talar all logik för att vi prövar också slutförvaringen på samma sätt.

Anf. 5 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Jag tycker att jag har fått klarläggande besked. Nu tolkar jag detta besked så att anläggningen verkligen skall prövas. Det är inte på det sättet att Georg Danell har hängt upp sitt uttalande enbart på att detta inte finns förtecknat i lagtexten. Han har alltså klart deklarerat att det kommunala vetot inte gäller just på grund därav. Thorbjörn Fälldins partivän Kjell A. Mattsson i Strömstad har också gått till ganska kraftigt angrepp mot planministern och betecknat hans resonemang som struntprat.

Jag har mycket väl klart för mig att det är regeringens officiella uppfattning, som regeringen svarar för, som uttrycks när jag får ett svar här. Det var bara det att jag ansåg det viktigt att förtydliga detta, framför allt när regeringens företrädare går ut med så skilda besked. Detta svar innebär – om jag förstår det rätt – att regeringen kör över sin fackminister, planministern, i denna fråga. Och det är naturligtvis bra för kommunerna att få detta klara besked. Men jag har inte fått riktigt klart besked om när statsråd uttalar sig som privatpersoner och när de gör det som regeringens företrädare. Skall jag tolka tystnaden så att det är bara i riksdagen som de uttalar sig som företrädare för regeringen?

Anf. 6 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Karl-Erik Svartberg tillämpar en något egendomlig debattteknik. Han konstaterar att det är fullt klart att Georg Danell har uttalat att den här typen av slutförvaring inte finns förtecknad i lagtext. Detta är alltså

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

*Om innebörden
av det kommunala
vetot i visst fall*

ett faktum, vilket Karl-Erik Svartberg också håller med om. När jag nu å regeringens vägnar konstaterar att den förra trepartiregeringen förordnade om att kommunen skulle få säga sitt, dvs. få säga ja eller nej till de båda lagringar jag nämnde, och att den nuvarande regeringen kommer att handla på samma sätt när det gäller slutförvaring, då är det inte fråga om att köra över någon, utan då är det fråga om att regeringen har den uppfattning-
en.

Det är alltså ett besked jag ger å den nuvarande regeringens vägnar. Men en sak vet vi inte, och det är hur en annan regering, exempelvis en socialdemokratisk, kommer att göra med ledning av den lagtext vi har. Jag har gett ett besked å trepartiregeringens vägnar, och det beskedet behöver Karl-Erik Svartberg inte på något sätt sätta i fråga.

Anf. 7 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Jag förstår inte riktigt resonemanget om debattekniken. I mitt förra anförande sade jag ju att jag nu har helt klart för mig – och jag föreställer mig att också invånarna i Bohuslän har helt klart för sig – att 136 a § kommer att tillämpas i det här fallet, och då innebär det vetorätt för kommunerna. Om den saken är vi ju helt överens.

Men statsministern måste förstå att när två regeringsmedlemmar går ut med så helt skilda deklARATIONER i ett ärende, då är det naturligt att människor reagerar och att man som i Bohuslän för en stor debatt om detta. Självfallet måste vi då föra fram denna fråga, så att vi får ett klarläggande. Nu betraktar jag det besked jag fått som att frågan är ur världen, och jag ber att än en gång få tacka för detta.

Anf. 8 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Det var just därför att Karl-Erik Svartberg hade konstaterat att han nu visste vad som gällde som jag var förvånad över att han fortsatte debatten.

4 § Svar på fråga 1980/81:62 om abortlagstiftningen

Anf. 9 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig om jag anser att abortlagen skall ligga fast i sin nuvarande utformning.

Regeringen tillsatte i februari i år en kommitté som bl. a. skall utvärdera den nuvarande abortlagstiftningen. I direktiven för kommittén anges att den bör utgå från den huvudprincip som nuvarande abortlag bygger på, nämligen kvinnans rätt att inom vissa gränser själv bestämma om hon vill fullfölja en graviditet eller ej. Vidare anges att de tidsfrister som reglerar abortförfarandet bör gälla även i fortsättningen.

Abortkommittén kommer i sitt arbete att göra en omfattande genomgång av hela abortfrågan. Den skall bl. a. belysa kvinnors erfarenheter av abortrådgivningen och hur preventivmedelsrådgivningen fungerar. Kommit-

tén skall också analysera regionala, arbetsmarknadsmässiga och åldersmässiga variationer i abortfrekvensen och studera hur förhållandena på arbetsmarknaden samt kulturella, sociala och religiösa faktorer påverkar möjligheten att fullfölja en graviditet och därmed inverkar på antalet aborter.

Nästan var fjärde graviditet avbryts genom abort. Detta inger stor oro. Det är min förhoppning av vi utifrån utvärderingen av abortlagstiftningen skall kunna finna åtgärder som bättre än i dag förebygger aborter. Jag förutsätter att det syftet är gemensamt både för dem som liksom jag röstade mot den nuvarande lagen och för dem som röstade för den.

I avvaktan på den pågående utvärderingen har regeringen inga planer på att ändra abortlagen.

Anf. 10 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag tackar Thorbjörn Fälldin för svaret på min fråga.

Låt mig först konstatera att upprördheten, inte minst bland landets kvinnor, blev stor när Thorbjörn Fälldin, Gösta Bohman och Lars Leijonborg öppet angrep den nuvarande abortlagstiftningen och därmed kvinnans rätt till sin egen kropp.

Det var, herr talman, symtomatiskt att när de tre herrarna i Pingstkyrkan tog upp frågan var de omedelbart beredda att lasta över hela ansvaret på just oss kvinnor. Det har inte fallit dem in att vända på steken. De frågar inte efter kvinnornas möjligheter att föda barn i ett barnfientligt samhälle, i ett samhälle där daghemsbristen är akut och arbetslösheten ökar. Inte heller frågar de efter barnens rättigheter, rätten att födas välkomna till ett solidariskt samhälle. Nej, i stället lägger de sten på sten på kvinnornas axlar och ökar skuldbördan och ångesten.

Abort är naturligtvis ingenting önskvärt. Däremot kan abort vara nödvändigt och därför måste också den fria aborten få finnas kvar.

Nu säger Thorbjörn Fälldin i sitt svar: "I avvaktan på den pågående utvärderingen har regeringen inga planer på att ändra abortlagen." Detta svar kan naturligtvis förefalla betryggande men är det inte, tvärtom. Vad innebär, Thorbjörn Fälldin, "i avvaktan på"? När tre företrädare för de borgerliga partierna, varav två är partiledare och en både partiledare och statsminister, samtliga uttalar sig mot de fria aborterna och därmed bäddar för en reaktionär våg som vill ändra på kvinnornas rättigheter, de rättigheter som vi har kämpat oss till, inger detta oro. Jag tycker, herr talman, att Thorbjörn Fälldin kort och gott skulle kunna ge svar på frågan om regeringen kan tänka sig att ändra den nuvarande fria abortlagstiftningen. Det går att svara ett kort ja eller nej på den frågan. Thorbjörn Fälldin.

Anf. 11 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Alldeles oavsett vilken inställning man har till den nuvarande abortlagen anser jag det otillfredsställande att nästan var fjärde graviditet avbryts genom abort. Som jag ser det är en abort en nödåtgärd och rymmer etiska problem av en särskild dimension. Det är just den här personliga

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

Om abortlagstiftningen

synpunkten som jag gav uttryck åt i Pingstkyrkan när jag fick frågan. Jag framhöll också att vi håller på med en utvärdering och att lagen inte kommer att ändras innan utvärderingen är klar. Men hävdar man att lagen är perfekt sådan den är i dag, hade man egentligen inte behövt göra någon utvärdering. Eftersom det vid lagens tillkomst rådde enighet om att lagen efter en tid skulle utvärderas, har jag utgått ifrån att det på alla håll måste finnas en öppenhet att ta del av vad man kommer fram till vid denna utvärdering.

Om det uppfattas så att den inställning jag gav uttryck åt skulle vara någon annan än min rent personliga, så vill jag särskilt markera att jag gav så raka svar som möjligt, grundade på min personliga uppfattning. Jag tror att detta gällde också de båda andra som yttrade sig i Pingstkyrkan. Det gäller alltså personliga uppfattningar, som vi har gett uttryck åt.

Min inställning är att det är fel, alldeles oavsett vilken lagstiftning vi har, att så mycket av ansvaret i detta fall överlämnas på kvinnorna. Det är nog obestridligt att männen i alltför hög grad har lagt ansvaret för preventivmedelsanvändningen på kvinnorna och på det viset smitit ifrån det ömsesidiga ansvaret för att undvika oönskade graviditeter. Det är den grundinställning jag har.

Jag har tidigare sagt, och jag vill säga det nu också, att ingen skall tro att man löser sådana här frågor enbart genom att ge en lagparagraf den ena eller andra utformningen. Vad som händer i samhället i sådana här avseenden är i hög grad beroende av vilka värderingar vi som enskilda individer lever med, när vi ställs inför en sådan här situation.

Anf. 12 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Thorbjörn Fälldin framhåller att det var hans personliga uppfattning liksom Gösta Bohmans och Lars Leijonborgs personliga uppfattningar som de gav uttryck för i Pingstkyrkan. Nu var naturligtvis samtliga tre där inte i egenskap av Thorbjörn Fälldin, Gösta Bohman eller Lars Leijonborg. De var naturligtvis inbjudna i egenskap av statsminister resp. partiledare och partisekreterare.

Thorbjörn Fälldin säger att det inger stor oro att var fjärde graviditet avbryts genom abort. Låt mig då helt kort konstatera några saker som Thorbjörn Fälldin inte kan vara omedveten om.

För det första har det totala antalet aborter inte stigit sedan den nya abortlagstiftningen kom till stånd. Tvärtom har antalet aborter i tonårsgrupperna minskat.

För det andra har abortfrekvensen mycket litet med abortlagstiftningen att göra. Det går inte att avskaffa aborter med förbud lika litet som en fri abortlagstiftning behöver leda till en ökning. Vad som i stället sker om man skärper bestämmelserna är att antalet illegala aborter kraftigt ökar.

För det tredje kan antalet aborter minskas genom förebyggande åtgärder, typ Gotlandsprojektet. Här går regeringen i stället ut och skär ned på just den avdelning i socialstyrelsen som sysslar med de abortförebyggande åtgärderna, H-nämnden.

Thorbjörn Fälldin sade att det förelåg enighet i riksdagen om utvärdering-

en. Det är inte riktigt. Vänsterpartiet kommunisterna fruktade just det som nu har kommit, nämligen att man skulle börja tumma på lagstiftningen. Vi ville ha en utredning som innebar att samhället stöttade kvinnorna genom abortförebyggande åtgärder, gav dem råd och stöd i den stund de tvingades ta till abort.

Jag har, herr talman, inte blivit lugnad av Thorbjörn Fälldins svar. Det är klart oroväckande om man från regeringens sida på det här sättet planerar att inskränka på kvinnornas rättigheter. Thorbjörn Fälldin gav inget rakt besked – ja eller nej – om man tänker göra detta.

Anf. 13 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! För att det inte skall råda några som helst missförstånd vill jag påminna om vad jag säger i slutet av mitt svar: "I avvaktan på den pågående utvärderingen har regeringen inga planer på att ändra abortlagen." Det är alltså det besked som jag ger å regeringens vägnar.

Men sedan är Eva Hjelmström oroad av att jag på direkt fråga, först av en norsk journalist och sedan i Pingstkyrkan, har redovisat hur jag ser på detta spörsmål. Det kan väl inte vara så att jag därför att jag är statsminister skulle ha kravet på mig att ljuga om min uppfattning i detta avseende, när frågan ställs till mig. Jag gör ju också klart att detta är min personliga uppfattning och hänvisar till att jag i dag har samma grundläggande mening som vid det tillfälle då vi här i riksdagen röstade om abortlagen?

Jag tycker inte att det kan behöva råda någon tveksamhet i vare sig det ena eller andra avseendet. Det kan inte behöva råda någon tveksamhet om hur regeringen kommer att handla under den tid som utvärderingen pågår. Det kan heller inte råda någon tveksamhet om vilken personlig uppfattning jag har i denna fråga.

Anf. 14 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag har inte krävt att Thorbjörn Fälldin skall ljuga om sin personliga uppfattning. Däremot tycker jag att den personliga uppfattningen i sig är intressant, eftersom Thorbjörn Fälldin har möjlighet att i regeringen driva den. Men samtidigt är det ju, när Thorbjörn Fälldin får en sådan här fråga, i sin egenskap av statsminister som han svarar. Om inte, skulle det snarast vara fråga om röstfiske.

Sedan vidhåller Thorbjörn Fälldin uttalandet: "I avvaktan på den pågående utvärderingen – – –."

Som jag konstaterade förut, var det just detta som vi fruktade – när man skulle göra en utvärdering av lagstiftningen och inte en utredning om hur man skulle förbättra kvinnornas situation, bl. a. genom att satsa på forskning rörande ofarliga preventivmedel som också män skulle kunna använda. Men när jag går till den debatt som fördes i november förra året, konstaterar jag att dåvarande socialministern Rune Gustavsson och andra företrädare för den borgerliga regeringen gång på gång gick upp och förklarade att beslutet om en utvärdering på intet sätt skulle innebära att man skulle ändra på kvinnans rätt till sin egen kropp, att man skulle inskränka på nuvarande,

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

Om abortlagstiftningen

relativt sett, fria abortlagstiftning. Det har alltså på ett halvår gått så snabbt att olika företrädare för regeringen nu går upp och säger att detta är fullt möjligt.

Jag tycker att det var att föra riksdagen bakom ljuset när man fattade detta beslut.

Anf. 15 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN:

Herr talman! Jo, Eva Hjelmström, jag har fullt klart för mig att så länge jag är statsminister så uppfattar folk det på det sätt som Eva Hjelmström gjort – att statsministern har den och den uppfattningen. Det sade jag också i mitt förra inlägg.

Men är då kravet på mig att jag, därför att jag har denna uppgift i vårt samhälle, skall ljuga beträffande min personliga uppfattning?

Om Eva Hjelmström tänker över den frågan litet till, så tror jag att hon skall finna att det är ett fullständigt orimligt krav som ställs på den som har uppgiften att vara statsminister.

Sedan hoppas jag att vi som har skilda uppfattningar i denna fråga, vilket gäller Eva Hjelmström och mig, också i fortsättningen har respekt för varandras uppfattningar. Jag tror inte att den uppfattning och det ordval som Eva Hjelmström använder sig av här är helt representativt för alla kvinnor i vårt samhälle, men jag gör heller inte anspråk på att föra till torgs en uppfattning som är helt representativ för alla män i det svenska samhället.

Anf. 16 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Visst bör vi hysa respekt för varandras uppfattningar; det är jag helt överens med Thorbjörn Fälldin om. Men här gäller det faktiskt regeringens politik, och jag har, herr talman, väldigt svårt för att känna respekt för den regering som så sent som i november förra året förklarade att det inte förelåg några som helst planer på att tumma på kvinnans rätt till abort men som sedan – bara ett år efteråt – går ut och förklarar att motsatsen kan bli fallet inom en relativt nära framtid. Den regering som agerar på det sättet har jag svårt för att respektera och lita på.

Herr talman! Samhällets uppgift måste naturligtvis vara att genom lagstiftning och genom en god hälso- och sjukvårdspolitik ge kvinnorna möjlighet att få abort utan att de skall behöva riskera sin ekonomi och sin hälsa – eller sitt människovärde; det sistnämnda är inte minst viktigt.

Jag konstaterar att Thorbjörn Fälldin över huvud taget inte har kommenterat det som jag tidigare tog upp här och som han inte kan vara omedveten om, nämligen att vad som nu sprids också via massmedia – att det skulle ha skett en dramatisk ökning av aborterna, att fler kvinnor skulle begå abort nu än tidigare, att de skulle använda aborten som preventivmedelsmetod osv. – det är helt felaktiga uppgifter. Tvärtom har en massa positivt skett sedan den fria abortlagstiftningen kom till.

Med anledning av applåder på läktaren yttrade

Anf. 17 TREDJE VICE TALMANNEN:

Meningsyttringar från läktaren är förbjudna.

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

5 § Svar på fråga 1980/81:73 om handläggningen av visst koncessions- ärende

*Om handlägg-
ningen av visst
koncessionsärende*

Anf. 18 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Gullan Lindblad har frågat mig när kemirörelsen vid Skoghallsverken kan vänta ett besked i frågan rörande eventuellt uppskov med övergång till kvicksilverfri process.

Koncessionsnämnden har i sitt yttrande föreslagit ett tidschema för övergång till kvicksilverfri process vid kloralkaliefabriken i Skoghall som innebär att den andra etappen skall vara genomförd inom en treårsperiod och den tredje etappen inom ytterligare tre år.

Regeringen kommer att fatta beslut i ärendet inom de närmaste veckorna. Detta besked har också bolaget fått vid en uppvaktning nyligen.

Anf. 19 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

Klockan är faktiskt fem minuter i tolv för Skoghallsverkens del när det gäller att få ett besked i den här frågan. Regeringen har haft lång tid på sig för att fatta ett beslut i frågan, som utan tvivel är av utomordentlig betydelse för värmländskt näringsliv, eftersom ca 400 anställda berörs, och detta i ett lån med svåra sysselsättningsproblem.

Redan 1978 ansökte dåvarande Uddeholms AB om dispens från beslutet 1975 om helt kvicksilverfri bearbetning före utgången av 1980. Man önskade en dispens tid till utgången av 1986.

Jag är helt medveten om att den här frågan naturligtvis är besvärlig, inte minst med hänsyn till miljöaspekterna. Ett viktigt önskemål är ju också ett renare Vänerhav och en renare luft. Men nu har två år gått, och regeringen har haft lång tid på sig för överväganden och bedömningar. Bl. a. har ju koncessionsnämnden varit inkopplad och gett sin rekommendation redan i maj 1979: att de äldre kvicksilvercellerna skall vara utbytta före utgången av år 1982, att fabriken skall vara helt kvicksilverfri före utgången av 1985 och att kvicksilverutsläppen skall begränsas.

Som jag sagt i min fråga och som framgår även av svaret har det varit en del uppvaktningar i ärendet. Det finns en del förbehåll när det gäller en från bolagets sida positiv vilja att övergå till en helt kvicksilverfri process. Dessa synpunkter har också kommit fram vid uppvaktningar hos planministern från Hammarö kommun och fackföreningarna vid kemidivisionen. Man har naturligtvis betonat kemidivisionens betydelse i sysselsättningshänseende men också framfört att bolaget bör beviljas det statsbidrag på 17,5 milj. kr. som man sökte i samband med försöksanläggningens uppförande 1975–1977.

Vidare har man betonat att någon utbyggnad enligt kvicksilvermetoden inte bör tillåtas vid någon annan planerad fabrik.

Herr talman! Jag kan naturligtvis inte vänta mig något utförligare besked av jordbruksministern i dag, men jag vill säga att jag i stort delar den uppfattning som framförts av företaget, kommunen och facket. Jag tolkar jordbruksministerns hänvisning till koncessionsnämndens beslut som ett ja till en relativt lång dispenstid, och det är bra eftersom det är väldigt svårt för ett så stort företag att vända hela inriktningen så att säga.

Till sist bara en fråga: Delar jordbruksministern rent principiellt – jag begär inte annat – min uppfattning att företag bör behandlas så lika som möjligt när det gäller tillåtelse till kvicksilverutsläpp?

Anf. 20 Jordbruksministern ANDERS DAHLGREN:

Herr talman! Svaret på den sista frågan är ja.

Statsbidragsfrågan kommer att avgöras samtidigt med koncessionsärendet. Jag beklagar att ärendet har tagit lång tid, men det är så att beslut i stora och svåra ärenden ibland kan komma att ta längre tid än som är önskvärt. Behandlingen kan i vissa fall också påverkas av andra ärenden.

Men det viktiga är kanske ändå inte att ärendet tagit lång tid utan att beslutet ur Skoghallsverkens, de anställdas och miljövårdens intressen blir så bra som det över huvud taget är möjligt. Det är många intressen som här skall vägas samman, och det är en av anledningarna till att det har tagit tid. Jag anser att det får ta den längre tiden om man därigenom blir säker på att man kommer fram till ett så bra beslut som över huvud taget är möjligt, och det hoppas jag att vi skall göra. Vi kommer att fatta ett beslut i regeringen inom de allra närmaste veckorna.

Anf. 21 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern särskilt för de här senaste förtydligandena. Jag tolkar det så att om slutet blir gott så är allting gott. Jag ser detta som ett positivt besked. Jag hoppas att det verkligen skall bli en positiv handläggning såväl när det gäller dispensgivningen som när det gäller en eventuell bidragsgivning. Med tanke på alla de beslut som regeringen och kanske framför allt riksdagen har fattat när det gällt bidrag till olika företag, så skulle det här verkligen vara ett väl motiverat bidrag, en hjälp till självhjälp åt ett företag som ändå har framtiden för sig och som har egen livskraft.

Att jag ställde en fråga om lika behandling av olika företag beror naturligtvis på att det, som jordbruksministern vet, finns andra företag som släpper ut mycket kvicksilver och att det finns andra företag som också vill bygga nytt. Jag tycker att man då i första hand skall värna om de företag som redan finns och göra allt vad man kan för att få till stånd en tillverkning som ger så litet negativa miljöeffekter som möjligt.

Men jag slutar som värmländska och säger: En får tacke! Jag tolkar det här beskedet som positivt.

6 § Föredrogs och hänvisades
Proposition
1980/81:40 till utbildningsutskottet

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

7 § Meddelande om frågor

*Meddelande om
frågor*

Meddelades att följande frågor framställts

den 11 november

1980/81:89 av *Thure Jadestig* (s) till arbetsmarknadsministern om industri-
sysselsättningen i vissa orter i Bergslagen:

Vilka arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärder ämnar statsrådet
vidtaga för att begränsa de samhällsekonomiska konsekvenser som kommer
att drabba industriorterna Fagersta, Norberg, Surahammar och Hallstaham-
mar?

1980/81:90 av *Lars Henrikson* (s) till kommunikationsministern om åtgärder
för att förebygga järnvägsolyckor:

Under det senaste året har flera mycket allvarliga järnvägsolyckor
inträffat. Den senaste inträffade i Linköping natten mellan den 9 och 10
november 1980. Det framstår som helt nödvändigt att effektiva åtgärder nu
vidtas för att så långt möjligt förebygga ytterligare järnvägsolyckor. Jag får
därför ställa följande fråga till kommunikationsminister Adelson:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att förebygga järnvägsolyckor i
framtiden och trygga säkerheten för SJ:s passagerare?

1980/81:91 av *Karl-Erik Häll* (s) till jordbruksministern om statsbidrag vid
installation av vissa värmepannor:

Vid installation av panna för fasta bränslen och vid stadigvarande övergång
till eldning med fasta bränslen utgår statligt bidrag i enlighet med
energibidragsförordningen. I denna förordning stadgas att pannan skall ha
en sådan eldstadsvolym att påfyllning inte behöver ske mer än två à tre
gångar per dygn.

Inom Pajala kommun pågår en omfattande övergång till vedeldning, och
där har man konstaterat att förordningen allvarligt hindrar en sådan åtgärd.
Länsbostadsnämnden i Norrbottens län avstyrker ärenden där pannans
eldstadsvolym inte uppgår till 100 liter.

VVS-entreprenörer hävdar att det inte går att installera pannor med så
stort eldrum i ordinära enfamiljsfastigheter, då det medför en mycket stor
risk för att pannan börjar koka. Entreprenörer avråder bestämt från sådana
installationer och anför att pannor med 75 liters eldrum är lämpligare och att
även de faller inom normen för två à tre påfyllningar per dygn.

Nr 21

Tisdagen den
11 november 1980

*Meddelande om
frågor*

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till jordbruksminister Anders Dahlgren:

Är statsrådet beredd att medverka till en sådan ändring av gällande förordning att bidrag kan utgå även vid installation av pannor med 75 liters cldrum?

8 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert